

Sådan klager du til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Justitsministeriet
2007

Sådan klager du til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Justitsministeriet
2007

Sådan klager du til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

- Hvis du mener, at det offentlige har krænket dine menneskerettigheder, har du måske mulighed for at klage til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter Domstolen) i Strasbourg over den behandling, som du har fået af danske myndigheder.
- Danmark har nemlig forpligtet sig til at overholde de rettigheder og friheder, som står i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter konventionen), og Domstolen skal sikre, at forpligtelserne overholdes.
- Når du indgiver en klage til Domstolen, skal der ikke betales en afgift, men der er visse betingelser, der skal være opfyldt.
- Du kan kun klage til Domstolen over forhold, der på en eller anden måde vedrører dig selv.
- Du kan kun klage til Domstolen over forhold, der er beskyttet af konventionen.
- Du kan først klage til Domstolen, efter at statens egne myndigheder har behandlet sagen færdig.
- Du kan kun klage til Domstolen inden for en frist på 6 måneder, efter at de danske myndigheder har behandlet din sag færdig. Når din sag er færdigbehandlet af de danske myndigheder, må der altså ikke gå mere end 6 måneder, inden du klager. Hvis der går længere tid, vil din klage til Domstolen blive afvist.

- Det er nemt og enkelt at klage til Domstolen: Du kan skrive direkte til Domstolen på dansk. Når du skriver til Domstolen, skal du beskrive din sag. Du skal også sende kopi af de relevante dokumenter.
- Når Domstolen har modtaget din klage, vil den bekræfte modtagelsen af klagen. Domstolen kan bede dig komme med flere oplysninger.
- Du kan altid få oplysninger fra Domstolen om din klagesag.
- Domstolen vil afvise en klage, hvis betingelserne for at klage ikke er opfyldt, eller hvis det er klart, at konventionen ikke er blevet overtrådt.
- Hvis Domstolen ikke afviser din klage, vil den forsøge at forlige sagen mellem dig og den danske regering.
- Hvis det ikke er muligt at opnå et forlig, vil Domstolen afsige en dom. I dommen tager Domstolen stilling til, om dine menneskerettigheder er blevet krænket.
- I denne vejledning kan du få flere oplysninger om, hvordan man klager til Domstolen. Vejledningen forsøger at besvare de spørgsmål, som kan opstå, når man ønsker at klage til Domstolen. Du kan bl.a. få oplysninger om, hvad der kan klages over, hvem der kan klage, hvilke betingelser der skal være opfyldt, hvordan du rent praktisk klager, om du har mulighed for at få retshjælp, hvordan Domstolen behandler sagen og meget mere.

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning.....	5
2. Hvad kan der klages over?	6
3. Hvem kan klage til Domstolen?	8
4. Hvem kan man klage over?.....	10
5. Hvad er virkningen af en klage?.....	10
6. Hvad koster det at klage?	12
6.1. Retshjælp fra Domstolen	12
6.2. Retshjælp fra Civilretsdirektoratet	14
7. Hvilke betingelser skal være opfyldt for, at Domstolen kan behandle en klage?	15
7.1. Nationale retsmidler skal være udtømt.....	15
7.2. Tidsfrist	17
7.3. Klagen må ikke være anonym.....	18
7.4. Klagen må ikke have været behandlet ved internationale klageorganer tidligere.....	18
7.5. Klagen må ikke være ”åbenbart ugrundet” eller anses for misbrug af klageretten.....	19
8. Hvordan klager man til Domstolen?	19
9. Hvordan behandler Domstolen klagen?	20
10. Hvad med Færøerne og Grønland?	22
11. Hvor kan man få yderligere oplysninger?	23
Bilag 1: Lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (Inkorporeringsloven) med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med tilhørende protokoller som bilag.	
Bilag 2: Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.	

1. Indledning

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter konventionen) blev underskrevet i Rom den 4. november 1950 af 12 europæiske lande, heriblandt Danmark. Dens fulde navn er: "Konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder". Konventionen trådte i kraft den 3. september 1953. Konventionen og de tilfølgelsesprotokoller, som Danmark har tilsluttet sig, er med enkelte undtagelser (se nedenfor under pkt. 2) medtaget som bilag til denne vejledning.

I europæisk sammenhæng er konventionen helt central for beskyttelsen af menneskerettigheder. Det skyldes ikke mindst konventionens effektive system til håndhævelse af rettighederne, nemlig muligheden for, at enhver kan klage til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter Domstolen). Domstolens praksis udvikler sig i takt med samfundet, og det betyder, at selv om konventionen er over 50 år gammel, er den stadig aktuel og relevant i forhold til nutidige samfundsforhold.

Konventionen er tiltrådt af alle Europarådets 47 medlemslande og er derfor bindende for dem alle.

Staterne har forpligtet sig til at respektere visse grundlæggende menneskerettigheder over for enhver person. I Danmark er alle personer således beskyttet – både danske og udenlandske statsborgere og statsløse personer. Konventionen giver mulighed for, at man kan klage over staten til Domstolen i Strasbourg, hvis man mener, at offentlige myndigheder har krænket rettigheder, som er beskyttet efter konventionen.

Konventionen erstatter ikke de enkelte staters egne nationale systemer til beskyttelse af menneskerettigheder, idet konventionens kontrolsystem er subsidiært. Konventionens formål er at give en international garanti i tilknytning til den menneskerettsbeskyttelse, der findes i de enkelte lande.

I Danmark blev konventionen gjort til en del af dansk ret ved lov i 1992. Det skete ved lov nr. 285 af 29. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Loven er siden blevet ændret flere gange, og den lovtekst, der er gældende i dag, findes i lovbekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som ændret ved lov nr. 538 af 8. juni 2006. Teksten er medtaget som bilag 1 til denne vejledning.

Domstolen behandler klager over overtrædelser af konventionen. Domstolen består af én dommer fra hvert medlemsland, der arbejder på fuld tid og bistås af et sekretariat.

Konventionen indeholder to forskellige klagemuligheder. For det første kan en medlemsstat klage til Domstolen, hvis den finder, at en anden medlemsstat overtræder konventio-

nen. Dette kaldes ”mellemstatslige klager”. Denne klagemulighed anvendes meget sjældent i praksis. For det andet kan enkeltpersoner eller ikke-statslige organisationer eller grupper af enkeltpersoner klage direkte til Domstolen over en medlemsstat. Dette kaldes ”den individuelle klageadgang”. Denne klagemulighed anvendes meget ofte i praksis.

Denne vejledning beskriver den individuelle klageadgang. Vejledningen indeholder bl.a. oplysning om, hvad der kan klages over, hvem der kan klage, hvilke betingelser der skal være opfyldt, adgangen til at få retshjælp, og hvordan klagerne behandles.

2. Hvad kan der klages over?

Domstolen kan kun behandle klager over krænkelse af de rettigheder og friheder, der findes i konventionen eller tillægsprotokollerne.

Rettighederne findes i konventionens afsnit 1 (artikel 2 til 14) og i tillægsprotokollerne. Der er vedtaget 14 ændrings- og tillægsprotokoller til konventionen. Af disse supplerer tillægsprotokol nr. 1, 4, 6, 7, 12 og 13 konventionens rettigheder. Disse tillægsprotokoller har føjet en række nye rettigheder til dem, der findes i konventionen. De andre ændringsprotokoller vedrører organisatoriske og proceduremæssige forhold og omtales derfor ikke i denne vejledning. Tillægsprotokol nr. 12 (om et generelt forbud mod diskrimination) har Danmark ikke undertegnet, og den omtales derfor heller ikke. Tillægsprotokol nr. 13 (om fuldstændig afskaffelse af dødsstraf) har Danmark tiltrådt, men den omtales ikke nærmere, idet der efter gældende dansk ret ikke er hjemmel til at idømme dødsstraf, uanset om forbrydelsen er begået i fredstid eller i krigstid.

Konventionen og tillægsprotokol nr. 1, 4, 6 og 7 er optrykt nedenfor i denne vejledning.

De vigtigste rettigheder er følgende:

Artikel 2 - ret til livet

Artikel 3 - forbud mod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

Artikel 4 - forbud mod slaveri og tvangsarbejde

Artikel 5 - ret til frihed og sikkerhed

Artikel 6 - ret til retfærdig rettergang

Artikel 7 - ingen straf uden retsregel

Artikel 8 - ret til respekt for privatliv og familieliv

Artikel 9 - ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed

Artikel 10 - ytringsfrihed

Artikel 11 - forsamlings- og foreningsfrihed

Artikel 12 - ret til at indgå ægteskab

Artikel 13 - adgang til effektive retsmidler

Artikel 14 - forbud mod diskriminering

1. tillægsprotokol

Artikel 1 - beskyttelse af ejendom

Artikel 2 - ret til uddannelse

Artikel 3 - ret til frie valg

4. tillægsprotokol

Artikel 1 - forbud mod frihedsberøvelse på grund af gæld

Artikel 2 - frihed til valg af opholdssted

Artikel 3 - forbud mod udvisning af egne statsborgere

Artikel 4 - forbud mod kollektiv udvisning af udlændinge

6. tillægsprotokol

Artikel 1 - afskaffelse af dødsstraf

7. tillægsprotokol

Artikel 1 - proceduremæssig sikring vedrørende udvisning af udlændinge

Artikel 2 - ret til appel i straffesager

Artikel 3 - erstatning ved fejlagtig domfældelse

Artikel 4 - ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange

Artikel 5 - ægtefællers lige rettigheder

Rettighederne skal ses i sammenhæng med deres funktion i samfundet. Nogle rettigheder er absolutte, men de fleste rettigheder kan underkastes begrænsninger. Sådanne begrænsninger skal være ”nødvendige i et demokratisk samfund” og proportionale. Konventionen tillader f.eks. staterne at begrænse de fleste af rettighederne for at beskytte andres rettigheder eller for at sikre samfundsmæssige behov, som f.eks. beskyttelse af befolkningens sundhed eller bekæmpelse af uro eller forbrydelser. Staterne har også lov til at begrænse rettighederne under krig og i situationer, hvor befolkningen er truet af andre grunde. Staterne skal dog altid respektere retten til livet, forbudet mod tortur og slaveri og forbudet mod straffelove med tilbagevirkende kraft. Straffelove, der kriminaliserer handlinger, som ikke var forbudt på det tidspunkt, hvor handlingerne blev foretaget, er altså altid i strid med konventionen.

Konventionen har været bindende for Danmark siden 3. september 1953, 1. tillægsprotokol fra den 18. maj 1954, 4. tillægsprotokol fra den 2. maj 1968, 6. tillægsprotokol fra den 1. marts 1985, 7. tillægsprotokol fra den 1. november 1988 og 13. tillægsprotokol fra den 1. juli 2003.

Danmark har taget et mindre forbehold til 7. tillægsprotokol. Det betyder, at protokollens regel om, at straffesager skal kunne appelleres (artikel 2), ikke gælder for Danmark i de sager, der er omfattet af retsplejelovens § 902, stk. 2,¹ og derfor ikke kan appelleres.

3. Hvem kan klage til Domstolen?

Domstolen kan modtage klager fra enhver person eller ikke-statslig organisation eller gruppe af enkeltpersoner.²

Som udgangspunkt kan alle personer derfor klage til Domstolen. Domstolen kan altså modtage klager fra myndige, umyndige, mindreårige, personer med handicap, psykisk syge, fængslede mv.

Også juridiske personer, herunder aktieselskaber og anpartsselskaber, kan klage over

-
1. Retsplejelovens § 902, stk. 2, har følgende ordlyd: ”Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt 1) mere end 20 dagbøder, 2) en bøde på 3.000 kr., 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller 4) andre offentligretlige følger.”
 2. Se konventionens artikel 34.

krænkelser mod selskabet. Der kan i enkelte tilfælde opstå tvivl om, hvem der kan klage på et selskabs vegne, f.eks. hvis et selskabs ledelse ikke vil klage over krænkelser mod selskabet, eller hvis selskabet er under konkursbehandling. Udgangspunktet er imidlertid, at det må afgøres på grundlag af de nationale tegningsregler, om en person kan repræsentere selskabet.

Foreninger kan som udgangspunkt også klage, idet foreninger kan have rettigheder, der kan krænkes. Det kræver dog, at foreningen *som forening* er krænket. En forening kan derfor ikke klage over krænkelser af et eller flere medlemmers rettigheder. Men et medlem, der er blevet krænket, vil i så fald normalt selv kunne klage som et selvstændigt offer for en krænkelse. Foreningen kan dog også klage på vegne af et medlem i henhold til fuldmagt.

Også andre ”ikke-statslige organisationer” (NGO’er) eller ”gruppe af enkeltpersoner” kan klage. Det er imidlertid en betingelse, at der er tale om en privat organisation mv. Institutioner, som hører til den offentlige administration, kan derfor ikke klage.

Klager skal bevise eller sandsynliggøre, at klager er ”offer” (”victim” på engelsk) for en krænkelse af en eller flere af de rettigheder eller friheder, der står i konventionen eller til-lægsprotokollerne. Ved ”offer” forstås en person, der er direkte og personligt påvirket af den handling eller undladelse, som klager mener udgør en krænkelse.

Som udgangspunkt er det derfor ikke muligt at klage over lovgivning eller myndigheders praksis, hvis man ikke selv er direkte berørt af lovgivningen eller myndighedernes beslutninger. I så fald er man ikke ”offer” for statens eventuelle overtrædelse af konventionen. Det er man derimod, hvis man f.eks. er blevet dømt i en straffesag i strid med konventionen, eller hvis myndighederne har behandlet én på en måde, som er i strid med konventionen.

I visse situationer kan man klage, selv om man ikke selv har været udsat for en krænkelse, og derfor ikke selv er det direkte ”offer”. Man kan nemlig være indirekte ”offer”. Man kan f.eks. klage, hvis man er i nær familie med et ”offer” for en krænkelse, og ”offeret” ikke selv kan klage. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis ”offeret” er afgået ved døden.

Når der er en vis risiko for, at man vil blive krænket i fremtiden, kan man også klage. En potentiel krænkelse kan altså være nok til, at Domstolen vil behandle klagen. Der kan være tale om afgørelser, som – hvis de føres ud i livet – vil indebære en krænkelse. Som eksempel kan nævnes afgørelser om udvisning pga. kriminalitet, udlevering til strafforfølgning eller straffuldbydelse, udsendelse eller afslag på asyl. Her kan man altså klage over myndighedernes beslutning om, at man f.eks. skal udvises, inden selve udvisningen finder sted.

Man har naturligvis altid mulighed for at lade sig repræsentere af en advokat, hvis man ønsker det.

4. Hvem kan man klage over?

Domstolen kan som udgangspunkt kun behandle klager over **staters** overtrædelser af konventionen og tillægsprotokollerne. Domstolen kan derfor kun behandle klager over handlinger eller undladelser, som staten er ansvarlig for.

Staten er ansvarlig for alle offentlige myndigheders handlinger. Regeringen, Folketinget, forvaltningen og domstolene skal derfor overholde konventionen. Statslige, regionale og kommunale myndigheder skal også overholde konventionen. Det har ingen betydning, om en offentlig institution er mere eller mindre uafhængig af staten.

Domstolen kan derimod ikke behandle klager over private personer, organisationer eller foreninger (naboer, lokale sportsklubber, private virksomheder, private arbejdsgivere m.m.).

I visse situationer kan man dog klage over Danmark, selv om det er private personers handlinger, der er den direkte årsag til klagen. Staten kan f.eks. have pligt til at have en lovgivning, der forhindrer private i at krænke andre privates rettigheder efter konventionen. Efter konventionen har staten også en vis pligt til at gribe ind over for private virksomheders eller personers behandling af andre mennesker. Staten har f.eks. pligt til at retsforfølge personer, der holder andre indespærrede eller udsætter andres liv for fare. Hvis staten ikke griber ind i den slags situationer, kan man klage over, at staten har været passiv.

5. Hvad er virkningen af en klage?

Domstolen er ikke nogen appelinstans for nationale afgørelser. Den kan ikke tilsidesætte eller ændre afgørelser, som er truffet af de nationale myndigheder. Man er derfor altid forpligtet til at følge de nationale myndigheders afgørelser, indtil de nationale myndigheder ændrer dem.

Klagen har derfor heller ikke opsættende virkning. Det betyder, at de nationale myndigheder godt kan fortsætte behandlingen af en sag, selvom man har klaget til Domstolen over sagen. De nationale myndigheders afgørelser er gyldige og skal respekteres, selv om man klager til Domstolen over dem.

Som klager kan man dog anmode Domstolen om at træffe en såkaldt ”foreløbig foranstaltning”. Det betyder, at Domstolen kan rette henvendelse til staten og anmode om, at de

nationale myndigheder sætter en sag i bero, indtil Domstolen har afsagt en dom i klagesagen.³ Den fremgangsmåde er bl.a. anvendt i sager, hvor en klager, der stod umiddelbart over for at skulle udvises eller udleveres, hævdede, at udvisningen eller udleveringen ville udsætte klageren for en streng og grusom straf eller for politiske repræssalier i det land, som klageren ville blive udvist til.

Domstolen kan ikke repræsentere eller støtte klageren over for de nationale myndigheder i en sag, som de nationale myndigheder behandler.

Hvis Domstolen dømmer staten for at have overtrådt konventionen, skal staten råde bod på den skete krænkelse. Hvis klageren f.eks. er blevet dømt i en straffesag i strid med konventionen, skal straffesagen genoptages, eller staten skal på anden måde sørge for at opfylde dommen fra Domstolen. Det er i første omgang op til staten at bestemme, hvordan staten kan leve op til konventionens krav efter at være blevet dømt af Domstolen.

Hvis klageren har anmodet om det, kan Domstolen pålægge staten at betale erstatning til klageren.⁴ Staten kan altså blive dømt til at betale erstatning til klageren, hvis statens overtrædelse af konventionen har medført et økonomisk tab eller en ikke-økonomisk skade. Staten kan også blive pålagt at betale sagsomkostninger.

Det er en betingelse for at få erstatning, at klageren fremsætter et krav om erstatning i de skriftlige bemærkninger til klagesagen, eller – hvis klageren ikke skal give skriftlige bemærkninger til klagesagen – senest to måneder efter Domstolens beslutning om, at klagesagen opfylder betingelserne for at blive behandlet. Se afsnit 9 nedenfor om, hvordan Domstolen behandler klagen.

En erstatning for ikke-økonomisk skade skal afspejle overtrædelsens art, omfang og grovhed. I nogle sager siger Domstolen imidlertid, at konstateringen af en overtrædelse i sig selv er tilstrækkelig kompensation. Som eksempel på en overtrædelse af konventionen, hvor Domstolen normalt tillægger en erstatning, kan nævnes krænkelse af retten til en rettergang inden en rimelig frist.

Hvis klageren kræver erstatning for økonomisk tab, skal klageren godtgøre, at der er en sammenhæng mellem statens overtrædelse af konventionen og klagerens økonomiske tab. Hvis man f.eks. er blevet idømt en bøde i en straffesag, som er i strid med retten til ytringsfrihed efter konventionen, vil man kunne få erstattet et beløb svarende til bøden og de idømte sagsomkostninger.

3. Muligheden for midlertidige foranstaltninger fremgår af regel 39 i Domstolens Procesreglement (Rules of Court). Procesreglementet er ikke trykt i vejledningen, men kan findes på Domstolens hjemmeside, jf. nærmere afsnit 11 i denne vejledning.

4. Muligheden for erstatning er reguleret i konventionens artikel 41 samt regel 60 og 75 i Domstolens Procesreglement.

Erstatningen for økonomisk og ikke-økonomisk skade, som Domstolen tildeler klager, er skattefri.

Hvis Domstolen fastslår, at staten har overtrådt konventionen, kan Domstolen også pålægge staten at betale klagerens omkostninger. Det gælder ikke kun omkostninger ved klagens behandling for Domstolen, men kan også være omkostninger, som klageren har haft ved sagens behandling i de nationale instanser. Omkostninger dækkes kun, hvis de rent faktisk har været afholdt, har været nødvendige og i øvrigt er rimelige. Klageren kan ikke få tilkendt omkostninger, der skal dække klagerens eget arbejde i forbindelse med klagesagen.

Hvis Domstolen har dømt staten for en overtrædelse af konventionen, skal Europarådets Ministerkomité overvåge, om staten efterlever dommen.⁵ Staten skal derfor underrette Ministerkomitéen om, hvad den har gjort for at efterleve dommen.

6. Hvad koster det at klage?

Det koster ikke noget at klage til Domstolen. Der skal ikke betales nogen retsafgift.

Selv om det ikke koster noget at klage til Domstolen, skal klageren selv betale sine egne udgifter i forbindelse med klagesagens behandling, f.eks. eventuelle udgifter til advokatbi-stand.

Det er imidlertid muligt at få retshjælp til dækning af udgifterne ved klagesagens behandling fra Domstolen, hvis Domstolen mener, at der er behov for det.⁶ Hvis klagen alene vedrører retten til en rettergang inden en rimelig frist, yder Domstolen dog ikke retshjælp. Der er også mulighed for at få retshjælp efter dansk ret fra Civilstyrelsen i medfør af lov nr. 940 af 20. december 1999 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.⁷ Retshjælpen efter dansk ret dækker dog kun de omkostninger, som det ikke er muligt at få dækket af Domstolen.

6.1. Retshjælp fra Domstolen

For at Domstolen kan yde retshjælp, skal retshjælpen for det første være nødvendig, for at sagen kan præsenteres på en forsvarlig måde for Domstolen. Denne betingelse er normalt opfyldt, hvis der skal udveksles processkrifter mellem den indklagede stat og klageren, og klageren ikke selv er advokat eller har en juridisk uddannelse.

5. Se konventionens artikel 46, stk. 2, om dommes bindende kraft og fuldbyrdelse.

6. Jf. regel 92 i Domstolens Procesreglement.

7. Loven er medtaget som bilag 2 til denne vejledning.

Den anden betingelse for at få retshjælp af Domstolen er, at klageren ikke har tilstrækkelige midler til helt eller delvis selv at kunne betale udgifterne. Klageren skal dokumentere over for Domstolen, at denne betingelse er opfyldt. Det sker ved at udfylde et skema fra Domstolen med oplysning om indtægt og formue mv. Klagerens oplysninger i skemaet skal bekræftes af de nationale myndigheder. I Danmark skal oplysningerne bekræftes af den lokale skatteforvaltning.

Der kan tidligst ydes retshjælp fra det tidspunkt, hvor Domstolen har anmodet om statens bemærkninger til klagen, og staten enten har givet sådanne bemærkninger, eller fristen herfor er udløbet.

Som klager er man derfor nødt til selv at betale de udgifter, der er forbundet med at skrive klagen og klagesagens første behandling ved Domstolen.⁸ Hvis Domstolen efterfølgende beslutter at yde retshjælp, dækker den dog også de nævnte udgifter, idet retshjælp ydes med tilbagevirkende kraft.

Herudover dækker retshjælp fra Domstolen klagerens advokats salær, klagerens eller advokatens rejse- og leveomkostninger, hvis der afholdes et retsmøde om sagen i Strasbourg, og andre nødvendige udgifter. Retshjælpen dækker dog sjældent alle de udgifter, der er forbundet med klagesagen. Klageren må f.eks. ofte selv betale en del af advokatens salær.

Advokaten skal være godkendt af Domstolen til at repræsentere klageren under klagesagen, for at advokatens salær – eller en del af salæret – og rejseomkostninger dækkes af retshjælpen. For at blive godkendt skal advokaten kunne praktisere som advokat og have bopæl i en medlemsstat. Det behøver ikke at være den samme stat, som klageren bor i. Domstolen kan også godkende andre end advokater til at repræsentere klageren under sagens forhandling for Domstolen. Retshjælpen vil i så fald dække udgifterne til denne repræsentant. Den person, der repræsenterer klageren, skal kunne tale enten fransk eller engelsk, som er Domstolens officielle sprog, men Domstolen kan tillade anvendelsen af et andet sprog end de officielle.⁹ I visse tilfælde kan der ydes retshjælp til udgifter til mere end én repræsentant.

Domstolen kan tilbagekalde en beslutning om at yde retshjælp, hvis betingelserne ikke længere er opfyldt.

Anmodning om retshjælp fra Domstolen sendes til Domstolens sekretariat. Adressen er anført nedenfor i afsnit 8.

8. Se klagevejledningens afsnit 9 om, hvordan Domstolen behandler sagen.

9. Regler om repræsentation af klageren står i regel 36 i Domstolens Procesreglement.

6.2. Retshjælp fra Civilstyrelsen

Efter de danske regler¹⁰ er det Civilstyrelsen, der træffer beslutning om, hvorvidt der kan gives retshjælp, og i givet fald hvor stort et beløb der kan gives. Det er som hovedregel en betingelse, at Domstolen har anmodet om den danske regerings *retlige* bemærkninger til en klage. Det vil derfor som udgangspunkt ikke være muligt at få retshjælp til at indgive en klage. Hvis der på et senere tidspunkt ydes retshjælp, dækker retshjælpen dog også de udgifter, der har været forbundet med at indgive klagen. Rent undtagelsesvis kan der gives retshjælp allerede i forbindelse med udarbejdelsen af klagen, når særlige grunde taler derfor. Det gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

Retshjælp efter de danske regler gives kun i det omfang, det ikke er muligt at få dækket omkostninger af Domstolen. Det er derfor en betingelse for at få retshjælp efter de danske regler, at man først har udnyttet muligheden for at få retshjælp af Domstolen. Hvis klagen alene vedrører retten til en rettergang inden en rimelig frist, behøver man dog ikke at anmode Domstolen om retshjælp først, da Domstolen altid giver afslag på retshjælp til sådanne klager.

Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af rimelige udgifter til advokat og øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for at føre sagen. Det vil som udgangspunkt ikke være muligt at få dækket udgifter til mere end én advokat. Øvrige rimelige udgifter kan f.eks. være advokatens og klagerens udgifter til rejse, ophold mv. i forbindelse med mundtlige forhandlinger for Domstolen. Herudover kan der blive tale om udgifter til tolk, oversættelse og vidneførsel. Der vil ofte blive fastsat en beløbsmæssig grænse for retshjælpen. Det kan betyde, at det ikke er alle udgifterne i forbindelse med klagesagen, der dækkes. Klageren må f.eks. ofte selv betale en del af advokatens salær.

Retshjælpen kan tilbagekaldes i tilfælde, hvor klager ikke skønnes at have rimelig grund til at fortsætte behandlingen af klagesagen.

Civilstyrelsens adresse er: Gyldenløvesgade 11, 2., 1600 København V, tlf. 33 92 33 34.

10. Se lov nr. 940 af 20. december 1999 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner, der er medtaget som bilag 2 til denne vejledning.

7. Hvilke betingelser skal være opfyldt for, at Domstolen kan behandle en klage?

Betingelserne for, at Domstolen kan behandle en klage, står i konventionens artikel 34 og 35. For det første skal sagen være behandlet færdig af alle de danske klage- og ankemyndigheder, der kan tage stilling til sagen, inden Domstolen behandler klagen, jf. pkt. 7.1. nedenfor. For det andet gælder der en frist på 6 måneder for indgivelse af en klage, jf. pkt. 7.2. nedenfor. For det tredje må klagen ikke være anonym, jf. pkt. 7.3. nedenfor. For det fjerde må klagen ikke have været behandlet ved andre internationale klageorganer, jf. pkt. 7.4. nedenfor. Og endelig afviser Domstolen klager, der er åbenbart ugrundede, eller som er udtryk for en misbrug af klageretten, jf. pkt. 7.5. nedenfor.

7.1. Nationale retsmidler skal være udtømt

Efter artikel 35 må Domstolen kun behandle en sag, ”når alle nationale retsmidler er udtømt”. Det betyder, at klageren skal have udnyttet alle muligheder for at få sagen behandlet af de nationale myndigheder. Baggrunden herfor er, at staten skal have haft mulighed for selv at råde bod på eventuelle overtrædelser af menneskerettighederne, inden Domstolen behandler en klage.

”Nationale retsmidler” omfatter både behandling af sagen ved de administrative myndigheder, f.eks. kommunerne og statens styrelser, og ved domstolene. Hvis det er muligt at få en administrativ myndigheds afgørelse prøvet ved domstolene, skal domstolene også have behandlet sagen, og alle ankemuligheder i domstolssystemet skal være udnyttet. Hvis det er muligt at klage over en administrativ myndigheds afgørelse, f.eks. til en overordnet myndighed eller til et særligt klageorgan, og denne klagemulighed efter dansk lovgivning skal være udnyttet, inden sagen kan indbringes for domstolene, vil det også være et krav i forhold til konventionen, at denne klagemulighed er udnyttet. Den øverste administrative myndighed i sager, der ikke kan indbringes for domstolene, eller den øverste danske domstol skal altså have behandlet sagen, inden Domstolen kan behandle en klage over sagen.

Ønsker man f.eks. at klage til Domstolen over et afslag på opholdstilladelse, fordi man mener, at afslaget strider mod retten til respekt for familielivet, skal man – hvis landsretten kan behandle spørgsmålet – have prøvet afslaget ved landsretten og anket landsrettens dom til Højesteret. Først når Højesteret har afsagt dom i sagen, vil betingelsen om, at man skal have udtømt alle nationale retsmidler, være opfyldt.

I Danmark vil betingelsen om, at klageren skal have udtømt alle de nationale retsmidler, ofte være opfyldt, når sagen har været behandlet ved de relevante administrative myndigheder og af de nationale domstole i to eller tre instanser. Man skal forgæves have ansøgt

Procesbevillingsnævnet om 3. instansbevilling, hvis sagen er behandlet ved landsretten som 2. instans. Også hvis sagen er behandlet i byretten og ikke kan appelleres til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, fordi den er omfattet af en anke- eller kære-begrænsningsregel i retsplejeloven, skal man forgæves have ansøgt Procesbevillingsnævnet om 2. instansbevilling. Man skal derimod ikke have klaget til Folketingets Ombudsmand. Domstolen kræver ikke, at man først udnytter såkaldte ekstraordinære retsmidler. Det er derfor ikke nødvendigt at begære genoptagelse af en afsluttet sag. For så vidt angår straffesager, behøver man derfor ikke at have udnyttet muligheden i § 977 i retsplejeloven for at søge om genoptagelse ved Den Særlige Klageret. Man skal heller ikke have søgt om benådning.

Man skal imidlertid kun have udnyttet de retsmidler, der er tilgængelige, tilstrækkelige og effektive. Det betyder bl.a., at man kun skal have klaget til myndigheder, som har kompetence til at træffe en bindende afgørelse i sagen. Hvis klagemyndigheden afgør klagesager efter en helt fast praksis, der ikke giver klageren medhold, kan det også være unødvendigt at klage til denne klagemyndighed. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der foreligger en fast retspraksis, som går en imod, fordi domstolene allerede har afgjort mange lignende sager. Det forudsætter dog, at der ikke er tvivl om, at klager ikke har udsigt til at få medhold. Under sagens behandling ved Domstolen, er det staten, der skal bevise, at en klager ikke har udnyttet et eller flere retsmidler.

De nationale myndigheder skal have haft mulighed for at tage stilling til de spørgsmål, som man ønsker at klage til Domstolen over. Det forudsætter, at man har påberåbt sig synspunkterne under myndighedernes behandling af sagen. Man behøver dog ikke at have påberåbt sig konventionens bestemmelser udtrykkeligt. Hvis man f.eks. mener, at man ikke kan opretholde et familieliv med sin kone og sine børn, hvis man bliver udvist ved dom på grund af kriminalitet, skal man altså have gjort retten opmærksom på dette, men man behøver ikke direkte at nævne konventionens artikel 8 om retten til et familieliv.

Hvis man vil klage over lang sagsbehandlingstid (krænkelse af retten til en rettergang inden en rimelig frist, jf. konventionens artikel 6), efter at sagen er slut ved de danske domstole, bør man undervejs i sagens behandling have påberåbt sig retsplejelovens § 152 a¹¹ over for de danske domstole. I sager omfattet af konkursloven bør man ligeledes have påberåbt sig konkurslovens § 127 a¹² under skifterettens behandling af sagen. Disse bestemmelser er specifikt indsat i retsplejeloven og konkursloven for at give sagens parter

11. Retsplejelovens § 152 a har følgende ordlyd: ”En part kan forlange, at retten fastsætter tidspunktet for hovedforhandlingen, hvis det er nødvendigt på grund af kravet i artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om behandling af sagen inden for en rimelig frist.”

12. Konkurslovens § 127 a har følgende ordlyd: ”Skyldneren eller en fordringshaver kan forlange, at skifteretten benytter sine beføjelser efter § 126, stk. 2, og at skifteretten fastsætter tidspunktet for afholdelse af skiftesamling efter § 143 eller § 150, hvis det er nødvendigt på grund af kravet i artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om behandling af sagen inden for en rimelig frist.”

et effektivt nationalt retsmiddel i tilfælde, hvor sagsbehandlingen ved de danske domstole trækker i langdrag. Hvis man ikke har udnyttet disse retsmidler undervejs, risikerer man derfor at få afvist en eventuel klage til Domstolen bagefter, fordi man ikke har udtømt nationale retsmidler.

Hvis klager under en straffesag ved de danske domstole undervejs direkte eller indirekte har gjort gældende, at kravet om en rimelig sagsbehandlingstid efter konventionens artikel 6 er blevet krænket, skal klager have gjort dette synspunkt gældende hele vejen igennem det danske domstolssystem, før der kan klages til Domstolen. Det betyder, at klager også skal gøre synspunktet gældende i sin ansøgning til Procesbevillingsnævnet om 2. eller 3. instansbevilling. Hvis klager har fået nævnets tilladelse til at anke, skal klager desuden have gjort synspunktet gældende overfor ankeinstansen. I modsat fald risikerer klager at få en efterfølgende klage til Domstolen afvist, fordi klager ikke har udtømt de nationale retsmidler.¹³

7.2. Tidsfrist

Domstolen må kun behandle en klage, som den har modtaget inden 6 måneder fra den ”endelige nationale afgørelse”.¹⁴ Udtrykket ”den endelige nationale afgørelse” sigter til afgørelser fra det sidste effektive nationale retsmiddel, som f.eks. kan være Procesbevillingsnævnets afslag på tilladelse til at få sagen behandlet ved Højesteret. Det kan også være en administrativ myndigheds afgørelse eller handling, hvis der ikke er mulighed for at klage over afgørelsen eller handlingen, og de nationale domstole heller ikke kan behandle sagen.

Hvis man vil klage til Domstolen over en dom, der er afsagt af en national domstol, begynder 6-måneders fristen at løbe fra afgørelsesdatoen. Klageren skal dog i almindelighed have haft adgang til afgørelsens fulde ordlyd, inden fristen begynder at løbe. Det betyder, at hvis man først gøres bekendt med dommens konklusion, og senere gøres bekendt med dommens fulde ordlyd, regnes fristen fra det sidste tidspunkt. Hvis dommen efter national ret skal forkyndes for klager, regnes fristen først fra forkyndelsen.

Hvis man vil klage over en løbende eller vedvarende overtrædelse af konventionen, er der ingen frist for at klage til Domstolen, fordi der ikke er nogen afgørelse, som fristen kan udspringe af. Med andre ord suspenderes fristen, så længe tilstanden består. Det kan være tilfældet, hvis man vil klage over en lovgivningstilstand i staten.

13. Se Domstolens afvisningsafgørelse i Ugilt Hansen mod Danmark, afgørelse af 26. juni 2006. Afgørelsen er nærmere omtalt i Ugeskrift for Retsvæsen 2006B.311 i artiklen ”Ny praksis ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sager om lang sagsbehandlingstid”.

14. Se konventionens artikel 35, stk. 1.

Hvis man er i tvivl om, hvorvidt det er nødvendigt at få sin sag behandlet af (endnu) en national myndighed for at opfylde betingelsen om at ”have udtømt de nationale retsmidler”, inden man klager til Domstolen, bør man klage til Domstolen samtidig med, at man forsøger at føre sin sag videre ved den nationale myndighed, som måske er et relevant retsmiddel. Har man fået sin sag behandlet af en national myndighed, som det efter Domstolens opfattelse var unødvendigt at klage til (f.eks. ombudsmanden og Den Særlige Klageret), inden man klager til Domstolen, kan man nemlig risikere, at fristen på 6 måneder er sprunget under den nationale myndigheds behandling af sagen. I så fald vil klagen blive afvist af Domstolen, fordi fristen ikke er overholdt. Det samme gælder, hvis man henvender sig til den myndighed, der har afgjort sagen, med en anmodning om genoptagelse. Hvis man derimod har klaget til Domstolen uden at have prøvet at få sin sag behandlet ved den nationale myndighed (f.eks. Procesbevillingsnævnet), kan man risikere, at Domstolen afviser klagen, fordi man ikke har udnyttet en national klagemulighed, som efter Domstolens praksis skal udnyttes først.

7.3. Klagen må ikke være anonym

Domstolen afviser klager, der er anonyme.¹⁵ Det betyder, at Domstolen skal kende klagers identitet. Klager kan imidlertid anmode om, at hans eller hendes navn ikke offentliggøres.¹⁶

7.4. Klagen må ikke have været behandlet ved internationale klageorganer tidligere

En klage mod Danmark skal afvises, hvis klagen i det væsentlige er identisk med en sag, der allerede er blevet undersøgt af Domstolen eller allerede har været underkastet anden form for international undersøgelse eller afgørelse, og som ikke indeholder nye oplysninger af betydning.¹⁷ Hvis den samme klage således behandles eller har været behandlet af f.eks. en af FN’s komiteer (Menneskerettighedskomitéen, Racediskriminationskomitéen, Torturkomitéen eller Kvindekomitéen), skal Domstolen afvise at behandle klagen.

15. Se konventionens artikel 35, stk. 2, litra a.

16. Regler om offentlighedens adgang til dokumenter står i regel 33 i Domstolens Procesreglement.

17. Se konventionens artikel 35, stk. 2, litra b.

7.5. Klagen må ikke være ”åbenbart ugrundet” eller anses for misbrug af klageretten

Domstolen skal afvise en klage, hvis Domstolen mener, at klagen er ”åbenbart ugrundet”. En klage er ”åbenbart ugrundet”, hvis der ikke er oplysninger i klagen, som tyder på, at konventionen er blevet overtrådt.¹⁸ De fleste klager afvises som ”åbenbart ugrundet.”

Domstolen skal endvidere afvise en klage, hvis Domstolen mener, at klagen anses for at være ”misbrug af klageadgangen”.¹⁹ Det kan f.eks. være, hvis man klager over en foranstaltning, som man selv har anmodet om.

8. Hvordan klager man til Domstolen?

En person eller ikke-statslig organisation eller gruppe af personer, der mener, at betingelserne for at klage til Domstolen er opfyldt, kan skrive eller faxe til Domstolens sekretariat på følgende adresse:

*The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg Cedex
France
Telefon (00 33) 3 88 41 20 18
Telefax (00 33) 3 88 41 27 30*

Brevet til Domstolen bør mindst indeholde følgende oplysninger:²⁰

- Klagers navn, fødselsdato, nationalitet, køn, profession og adresse,
- hvis repræsenteret (af f.eks. en advokat), repræsentantens navn, profession og adresse,
- navnet på den medlemsstat, der klages over,
- en kort præsentation af klagens faktiske omstændigheder,
- en henvisning til de rettigheder og/eller friheder, som man mener, er blevet krænket, og en forklaring på, hvorfor man mener, de er blevet krænket,

18. Se konventionens artikel 35, stk. 3.

19. Se konventionens artikel 35, stk. 3.

20. Kravene til en individuel klage fremgår af regel 47 i Domstolens Procesreglement.

- en oversigt over de administrative og/eller retlige afgørelser, som myndighederne har truffet i sagen med angivelse af, hvornår afgørelserne er truffet, hvilken myndighed der har truffet afgørelserne, en kort beskrivelse af afgørelserne og kopi af afgørelserne og
- en oversigt over, hvilke instanser der er rettet henvendelse til.

Man kan enten skrive klagen i et almindeligt brev til Domstolen eller anvende Domstolens klageformular. Klageformularen kan fås ved henvendelse til Domstolens sekretariat eller kan udskrives fra Domstolens hjemmeside: www.echr.coe.int, hvor der også findes en dansk klagevejledning og en dansk vejledning i, hvordan klageformularen skal udfyldes. Den udfyldte klageformular kan kun sendes til Domstolen via almindelig post og ikke via e-mail.

Man kan skrive klagen på dansk eller et andet af de officielle sprog, som tales i et af de andre lande, der har tiltrådt konventionen. Indtil Domstolen beslutter, om klagen opfylder betingelserne for at blive behandlet af Domstolen, kan man skrive til Domstolen på et af de officielle sprog, man foretrækker.

Man kan selv klage til Domstolen, og der er ikke noget krav om, at man benytter en advokat.²¹ Hvis Domstolen beslutter, at klagen skal behandles og ikke afvises, skal klageren som hovedregel være repræsenteret af en advokat eller en anden person, der kan godkendes af Domstolen, under klagesagens videre behandling ved Domstolen. Det gælder også, hvis klageren skal møde til retsmøder i Strasbourg, inden Domstolen har truffet beslutning om afvisning eller behandling af klagesagen.

Den advokat eller anden person, der repræsenterer klageren under klagesagens videre behandling ved Domstolen, skal kunne tale engelsk eller fransk. Hvis man som klager vil have Domstolens tilladelse til at repræsentere sig selv, skal man også kunne et af de to sprog, så man kan præsentere sagen for Domstolen. Domstolen kan dog tillade, at et andet sprog anvendes.

9. Hvordan behandler Domstolen klagen?

Når Domstolen har modtaget en klage, er det i første omgang Domstolens sekretariat, der ser på sagen. Sekretariatet vil registrere klagen, medmindre det er nødvendigt at anmode klageren om at komme med flere oplysninger, dokumenter eller bemærkninger til klagen. Klageren vil endvidere få tilsendt en klageformular, som klageren skal udfylde og returnere, hvis en sådan ikke allerede er udfyldt. Når sekretariatet har modtaget det ønskede

21. Regler om repræsentation af klager står i regel 36 i Domstolens Procesreglement.

materiale fra klageren samt klageformularen, vil klagen blive registreret i Domstolen som en formel klage. Hvis klager ikke reagerer på sekretariatets henvendelse, vil klagen blive destrueret efter ét år.

Fra det tidspunkt, hvor klagen er registreret, vil enhver kunne få lov til at se i klagesagen hos Domstolen, medmindre Domstolen beslutter, at klagesagen eller en del af den ikke skal være tilgængelig for offentligheden.²² Der er med andre ord aktindsigt i registrerede klagesager, men klageren kan anmode om, at klagerens navn ikke offentliggøres, jf. afsnit 7.3. ovenfor.

Klagen vil herefter blive behandlet i en komité på 3 dommere eller i et kammer bestående af 7 dommere. Komitéen eller kammeret afgør først, om de formelle klagebetingelser er opfyldt (på engelsk tales om klagens ”admissibility”). Det er de samme betingelser, som er beskrevet i vejledningens afsnit 3, 4 og 7. Hvis klagen ikke opfylder betingelserne for at kunne blive behandlet, vil den blive afvist. Komitéens eller kammerets beslutning om afvisning er endelig. Klagesagen vil derfor være afsluttet, hvis den bliver afvist på dette punkt.

Hvis klagen ikke afvises, vil dens behandling fortsætte i kammeret. Kammeret kan bede den stat, som klagen vedrører, om statens opfattelse af klagesagen. Statens bemærkninger kan både angå spørgsmålet om, hvorvidt klagen kan antages til realitetsbehandling (”admissibility”) og klagens indhold (”merits”). Domstolen sender herefter statens bemærkninger til klageren, der får lejlighed til at komme med sine bemærkninger hertil. Domstolen fastsætter altid en frist for, hvornår staten eller klageren skal aflevere eventuelle bemærkninger, og der kan ikke indleveres bemærkninger eller andre dokumenter til Domstolen efter fristens udløb.²³ Kammeret kan på et hvilket som helst tidspunkt under sagens behandling indkalde klageren og staten til et offentligt retsmøde, hvor parterne kan fremføre deres synspunkter mundtligt, men det sker dog sjældent. Domstolen kan også bede parterne om yderligere skriftlige bemærkninger.

Et eventuelt erstatningskrav skal fremsættes i de skriftlige bemærkninger til klagesagen, eller – hvis klageren ikke skal give skriftlige bemærkninger til klagesagen – senest to måneder efter Domstolens afgørelse om, at klagesagen opfylder betingelserne for at blive behandlet.²⁴

Kammeret vil forsøge at få klageren og staten til at indgå et forlig umiddelbart efter, at

22. Regler om offentlighedens adgang til retsmøder og dokumenter står i regel 33 i Domstolens Procesreglement.

23. Reglerne om aflevering af skriftlige bemærkninger eller andre dokumenter fremgår af regel 38 i Domstolens Procesreglement. Det fremgår heraf, at kammerets præsident kan give en part (staten eller klageren) tilladelse til, at svarfristen forlænges, hvis parten afgiver en velbegrunnet anmodning herom.

24. Fristerne for at påstå erstatning fremgår af regel 60 i Domstolens Procesreglement.

kammeret har fået klagen til realitetsbehandling. Hvis parterne forliger sagen, vil kammeret afslutte sagen ved at træffe en afgørelse, der beskriver sagen og forlignet.

Hvis parterne ikke indgår et forlig, skal kammeret afsige en dom. I dommen tager kammeret stilling til, om staten har overtrådt konventionen ved at have krænket en eller flere af de rettigheder eller friheder, som staten skal respektere efter konventionen eller tillægsprotokollerne.

Hvis klagesagen rejser væsentlige spørgsmål om fortolkningen af konventionen eller tillægsprotokollerne, eller hvis løsningen af et spørgsmål i kammeret kan få et resultat, der er uforeneligt med en dom, der tidligere er afsagt af Domstolen, kan kammeret på et hvilket som helst tidspunkt overlade sagen til behandling i Storkammeret, der består af 17 dommere.²⁵

Hvis staten eller klageren mener, at kammerets dom er forkert, kan de hver især inden 3 måneder efter den dag, hvor dommen er afsagt, anmode om, at sagen indbringes for Storkammeret. Et udvalg på 5 af Storkammerets dommere skal derefter beslutte, om sagen skal indbringes for Storkammeret. Det skal den, hvis udvalget mener, at sagen rejser et væsentligt spørgsmål om fortolkningen eller anvendelsen af konventionen eller protokollerne, eller at den vedrører et væsentligt emne af generel vigtighed.²⁶ Godkender udvalget en anmodning om, at sagen indbringes for Storkammeret, vil Storkammerets dom være den endelige afgørelse af sagen.

Hvis udvalget ikke mener, at sagen rejser væsentlige spørgsmål eller vedrører et væsentligt emne, er kammerets dom den endelige afgørelse af klagesagen. Det er kammerets dom også, hvis klagesagens parter ikke inden udløbet af fristen på 3 måneder har bedt om, at sagen henvises til Storkammeret.

Dommene offentliggøres af Domstolen. Dommene findes kun på engelsk og/eller fransk.

10. Hvad med Færøerne og Grønland?

Både konventionen og tillægsprotokollerne 1, 4, 6 og 7 er inkorporeret i lovgivningen på Færøerne og i Grønland.²⁷ Der kan klages over forhold, der er begået af myndighederne på Færøerne og i Grønland, hvad enten der er tale om hjemmestyremyndigheder eller rigsmyndigheder.

25. Se konventionens artikel 30 og regel 72 i Domstolens Procesreglement.

26. Se konventionens artikel 43.

27. Jf. anordning nr. 136 af 25. februar 2000 om ikrafttræden for Færøerne af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Lov nr. 940 af 20. december 1999 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner er endvidere sat i kraft for Grønland, jf. afsnit 6.2. ovenfor.²⁸

11. Hvor kan man få yderligere oplysninger?

Yderligere oplysninger om konventionen og Domstolens praksis kan fås ved henvendelse til:

*Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K
telefon 33 92 33 40
www.jm.dk*

Yderligere oplysninger kan også fås ved henvendelse til:

*Institut for Menneskerettigheder
Strandgade 56
1401 København K
telefon 32 69 88 88
www.humanrights.dk / www.menneskeret.dk*

Oplysninger om konventionsteksten, andre landes tiltrædelse af konventionen, medlemsstaters eventuelle forbehold og generelle oplysninger om konventionssystemet kan man få på Internettet på Europarådets hjemmeside på adressen:

www.coe.int

Eller ved henvendelse til:

*Information Point
Council of Europe
Avenue de l'Europe
67075 Strasbourg Cedex
France
telefon (00 33) 3 88 41 20 33*

28. Jf. anordning nr. 947 af 19. oktober 2000 om ikrafttræden for Grønland af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

telefax (00 33) 3 88 41 27 45
infopoint@coe.int

Domstolens domme og afgørelser og Domstolens Procesreglement (Rules of Court) findes på Internettet på engelsk og/eller fransk på adressen:

www.echr.coe.int

En uddybende gennemgang af konventionens enkelte bestemmelser på dansk findes i:

Den Europæiske Menneskeretskonvention med kommentarer (art. 1-10), Bind I
Peer Lorenzen, Lars Adam Rehof, Tyge Trier, Nina Holst-Christensen og Jens Vedsted-Hansen
Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2003.

Den Europæiske Menneskeretskonvention med kommentarer (art. 11-59 samt tillægsprotokoller), Bind II
Peer Lorenzen, Lars Adam Rehof, Tyge Trier, Nina Holst-Christensen og Jens Vedsted-Hansen
Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2004.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret
Jens Elo Rytter
Forlaget Thomson A/S, 2. udgave, 2006.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere
Jon Fridrik Kjølbro
Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2. udgave, 2007

Udvalgte domme og afgørelser fra Domstolen refereres på dansk i tidsskriftet EU-ret & Menneskeret, der udgives af Jurist- og Økonomforbundets Forlag, herunder i en on-line-version.

Bilag 1

Bekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998 af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention²⁹

Herved bekendtgøres lov nr. 285 af 29. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med de ændringer, der følger af lov nr. 1080 af 20. december 1995, bekendtgørelse nr. 423 af 20. maj 1996, og bekendtgørelse nr. 749 af 19. oktober 1998. Den bekendtgjorte lovtekst gælder fuldt ud fra den 1. november 1998.¹⁾

§ 1. Følgende bestemmelser gælder her i landet:

1) Konvention af 4. november 1950 til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, jf. bekendtgørelse nr. 20 af 11. juni 1953, Lovtidende C, hvis procedureregler er ændret ved følgende protokoller:

a) Protokol nr. 3 af 6. maj 1963 til Europarådets Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, ved hvilken konventionens artikel 29, 30 og 34 ændres, jf. bekendtgørelse nr. 67 af 23. november 1964, Lovtidende C.

b) Protokol nr. 5 af 20. januar 1966 til Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder om ændringer i konventionens artikler 22 og 40, jf. bekendtgørelse nr. 35 af 22. marts 1972, Lovtidende C.

c) Protokol nr. 8 af 19. marts 1985 til Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsret-

tigheder, jf. bekendtgørelse nr. 33 af 15. marts 1990, Lovtidende C.

d) Protokol nr. 10 af 25. marts 1992 til Konventionen til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder.

e) Protokol nr. 11 af 11. maj 1994 til Konventionen til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, der omstrukturerer det kontrolsystem, som konventionen har etableret.

2) Tillægsprotokol af 20. marts 1952 til Konventionen til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, jf. bekendtgørelse nr. 20 af 11. juni 1953, Lovtidende C.

3) Protokol nr. 4 af 16. september 1963 til Konventionen til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, jf. bekendtgørelse nr. 17 af 17. februar 1965, Lovtidende C.

4) Tillægsprotokol nr. 6 af 28. april 1983 til Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, jf.

29. Lovbekendtgørelsen er ændret ved § 10 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), hvorved lovbekendtgørelsens § 3 blev ændret, idet ”§ 962, stk. 2,” blev ændret til ”§ 902”.

bekendtgørelse nr. 72 af 20. september 1985, Lovtidende C.

- 5) Tillægsprotokol nr. 7 af 22. november 1984 til Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, jf. bekendtgørelse nr. 41 af 7. april 1989, Lovtidende C.

Stk. 2. En dansk oversættelse af de konventionstekster, der er nævnt i stk. 1, er medtaget som bilag til loven.²⁾

§ 2. Regeringen kan indgå overenskomster om ændring af bestemmelserne om konventionsorganernes sammensætning og virkemåde. Ikrafttrådte ændringer optages i dansk oversættelse som bilag til loven.

§ 3. Loven medfører ingen ændring i retsplejelovens § 962, stk. 2,³⁰ om begræns-

ning i muligheden for at anke visse afgørelser i straffesager.

§ 4. Loven træder i kraft den 1. juli 1992.

§ 5. Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige grønlandske og færøske forhold tilsiger.³⁾

1) Lovens § 1, stk. 1, nr. 1, litra d, er ikke sat i kraft, og vil heller ikke blive sat i kraft, da 11. tillægsprotokol overflødiggor 10. tillægsprotokol.

2) Bilagene til loven er ikke medtaget i lovbekendtgørelsen, men er optaget som bilag til bekendtgørelse nr. 749 af 19. oktober 1998.

3) Loven er ikke sat i kraft for Færøerne og Grønland.³¹

Justitsministeriet, den 19. oktober 1998

FRANK JENSEN

/Nina Holst-Christensen

30. Begrænsning i muligheden for at anke visse afgørelser i straffesager fremgår nu af retsplejelovens § 902, jf. foregående note og denne klagevejlednings afsnit 2 med tilhørende note 1.

31. Det bemærkes, at loven er sat i kraft for både Færøerne og Grønland, jf. denne klagevejlednings afsnit 10 og note 27, der henviser til anordning nr. 136 af 25. februar 2000 om ikrafttræden for Færøerne af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Konvention til beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder

(Som ændret ved 3., 5., 8. og 11. tillægsprotokol)

Under henvisning til Verdenserklæringen om Menneskerettigheder, som blev udstedt af de Forenede Nationers Generalforsamling den 10. december 1948;

under henvisning til, at denne Erklæring tilsigter at sikre en universel og effektiv anerkendelse og overholdelse af de deri opregnede rettigheder;

under henvisning til, at Europarådets formål er at tilvejebringe en nærmere forening mellem dets medlemmer, og at en af måderne at opnå dette mål er at opretholde og udvikle menneskerettighederne og de grundlæggende friheder;

idet de bekræfter deres dybe tro på disse grundlæggende frihedsrettigheder, som er grundlaget for retfærdighed og fred i verden og bedst håndhæves på den ene side af et virkeligt demokratisk regeringssystem og på den anden side af en fælles forståelse og en fælles respekt for de menneskerettigheder, hvortil de bekender sig;

idet de, som regeringer i europæiske stater, besjælede af samme ånd og med en fælles arv af politiske traditioner, idealer, respekt for frihed og for retsstatsprincippet er besluttet på at tage de første skridt til sikring af den kollektive håndhævelse af disse rettigheder, der omhandles i Verdenserklæringen;

er de underskrivende regeringer, der er medlemmer af Europarådet, blevet enige

om følgende:

Artikel 1

Pligt til at respektere menneskerettighederne

De høje kontraherende parter skal sikre enhver person under deres jurisdiktion de rettigheder og friheder, som er nævnt i denne konventions afsnit I.

AFSNIT I

Rettigheder og friheder

Artikel 2

Ret til livet

Stk. 1. Ethvert menneskes ret til livet skal beskyttes ved lov. Ingen må forsætligt berøves livet undtagen ved fuldbyrdelse af en dødsdom, afsagt af en domstol i tilfælde, hvor der ved lov er fastsat dødsstraf for den pågældende forbrydelse.

Stk. 2. Berøvelse af livet betragtes ikke som sket i modstrid med denne artikel, når den er en følge af magtanvendelse, der ikke går ud over det absolut nødvendige:

- a) for at forsvare nogen mod ulovlig vold;
- b) for at iværksætte en lovlig anholdelse eller forhindre flugt fra lovlig frihedsberøvelse;
- c) for lovligt at undertrykke optøjer eller opstand.

Artikel 3*Forbud mod tortur*

Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Artikel 4*Forbud mod slaveri og tvangsarbejde*

Stk. 1. Ingen må holdes i slaveri eller trældom.

Stk. 2. Ingen må pålægges at udføre tvangs- eller pligtarbejde.

Stk. 3. Ved anvendelse af denne artikel omfatter udtrykket ”tvangs- eller pligtarbejde” ikke:

- a) arbejde, som sædvanligvis forlanges udført under frihedsberøvelse i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 5 i denne konvention, eller under betinget løsladelse fra sådan frihedsberøvelse;
- b) tjeneste af militær karakter eller, for så vidt angår personer, der er militærnægtere af samvittighedsgrunde i lande, hvor dette anerkendes, tjeneste, der erstatter tvungen militærtjeneste;
- c) tjeneste, der pålægges i tilfælde af nødtilstand eller ulykker, der truer samfundets eksistens eller velfærd;
- d) arbejde eller tjeneste, der hører til de normale borgerpligter.

Artikel 5*Ret til frihed og sikkerhed*

Stk. 1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

- a) lovlig frihedsberøvelse af en person efter domfældelse af en kompetent domstol;
- b) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person for ikke at efterkomme en domstols lovlige påbud eller for at sikre opfyldelsen af en ved lov foreskrevet forpligtelse;
- c) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person med det formål at stille ham for den kompetente retlige myndighed, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en forbrydelse, eller rimelig grund til at anse det for nødvendigt at hindre ham i at begå en forbrydelse eller i at flygte efter at have begået en sådan;
- d) frihedsberøvelse af en mindreårig ifølge lovlig afgørelse med det formål at føre tilsyn med hans opdragelse eller lovlig frihedsberøvelse for at stille ham for den kompetente retlige myndighed;
- e) lovlig frihedsberøvelse af personer for at hindre spredning af smitsomme sygdomme, af personer, der er sindssyge, alkoholikere, narkomaner eller vagabonder;
- f) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person for at hindre ham i uretmæssigt at trænge ind i landet eller af en person, mod hvem der tages skridt til udvisning eller udlevering.

Stk. 2. Enhver, der anholdes, skal snarest muligt og på et sprog, som han forstår, underrettes om grundene til anholdelsen og om enhver sigtelse mod ham.

Stk. 3. Enhver, der anholdes eller frihedsberøves i henhold til bestemmelserne i denne artikels stk. 1, litra c, skal ufortøvet stilles for en dommer eller anden øvrighedsperson, der ved lov er bemyndiget til at udøve domsmyndighed, og skal være berettiget til at få sin sag pådømt inden for en rimelig frist, eller til at blive løsladt i afventning af rettergangen. Løsladelsen kan gøres betinget af sikkerhed for, at den pågældende giver møde under rettergangen.

Stk. 4. Enhver, der berøves friheden ved anholdelse eller anden tilbageholdelse, har ret til at indbringe sagen for en domstol, for at denne hurtigt kan træffe afgørelse om lovligheden af frihedsberøvelsen, og beordre ham løsladt, hvis frihedsberøvelsen ikke er lovlig.

Stk. 5. Enhver, der har været anholdt eller frihedsberøvet i strid med bestemmelserne i denne artikel, skal have ret til erstatning.

Artikel 6

Ret til retfærdig rettergang

Stk. 1. Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en

forbrydelse. Dommen skal afsiges i et offentligt møde, men pressen og offentligheden kan udelukkes helt eller delvis fra retsforhandlingerne af hensyn til sædeligheden, den offentlige orden eller den nationale sikkerhed i et demokratisk samfund, når det kræves af hensynet til mindreårige eller til beskyttelse af parternes privatliv, eller under særlige omstændigheder i det efter rettens mening strengt nødvendige omfang, når offentlighed ville skade retfærdighedens interesser.

Stk. 2. Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

Stk. 3. Enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal mindst have ret til følgende:

- a) at blive underrettet snarest muligt, udførligt og på et sprog, som han forstår, om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod ham;
- b) at få tilstrækkelig tid og lejlighed til at forberede sit forsvar;
- c) at forsvare sig personligt eller ved bistand af en forsvarer, som han selv har valgt, og, hvis han ikke har tilstrækkelige midler til at betale for juridisk bistand, at modtage den uden betaling, når dette kræves i retfærdighedens interesse;
- d) at afhøre eller lade afhøre imod ham førte vidner og at få vidner for ham til sagt og afhørt på samme betingelser som vidner, der føres imod ham;
- e) at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten.

Artikel 7*Ingen straf uden retsregel*

Stk. 1. Ingen kan kendes skyldig i et strafbart forhold på grund af en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en forbrydelse efter national eller international ret på det tidspunkt, da den blev begået. Der kan heller ikke pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået.

Stk. 2. Denne artikel er ikke til hinder for, at en person domfældes og straffes for en handling eller undladelse, der på det tidspunkt, da den blev begået, var en forbrydelse ifølge de af civiliserede nationer anerkendte almindelige retsprincipper.

Artikel 8*Ret til respekt for privatliv og familieliv*

Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Artikel 9*Ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed*

Stk. 1. Enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed; denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller tro samt frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller tro gennem gudstjeneste, undervisning, andagt og overholdelse af religiøse skikke.

Stk. 2. Frihed til at udøve sin religion eller tro skal kun kunne underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige tryghed, for at beskytte den offentlige orden, sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Artikel 10*Ytringsfrihed*

Stk. 1. Enhver har ret til ytringsfrihed. Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker, uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til landegrænser. Denne artikel forhindrer ikke stater i at kræve, at radio-, fjernsyns- eller filmforetagender kun må drives i henhold til bevilling.

Stk. 2. Da udøvelsen af disse frihedsrettigheder medfører pligter og ansvar, kan den underkastes sådanne formaliteter, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er

nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspre-
delse af fortrolige oplysninger, eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartisk-
hed.

Artikel 11

Forsamlings- og foreningsfrihed

Stk. 1. Enhver har ret til frit at deltage i fre-
delige forsamlinger og til foreningsfrihed,
herunder ret til at oprette og slutte sig til
fagforeninger for at beskytte sine interes-
ser.

Stk. 2. Der må ikke gøres andre ind-
skrænkninger i udøvelsen af disse rettighe-
der end sådanne, som er foreskrevet ved
lov og er nødvendige i et demokratisk
samfund af hensyn til den nationale sik-
kerhed eller den offentlige tryghed, for at
forebygge uro eller forbrydelse, for at
beskytte sundheden eller sædeligheden
eller for at beskytte andres rettigheder og
friheder. Denne artikel skal ikke forhindre,
at der pålægges medlemmer af de væb-
nede styrker, politiet eller statsadministra-
tionen lovlige begrænsninger i udøvelsen
af disse rettigheder.

Artikel 12

Ret til at indgå ægteskab

Giftfærdige mænd og kvinder har ret til at
indgå ægteskab og stifte familie i overens-

stemmelse med de nationale love om
udøvelsen af denne ret.

Artikel 13

Adgang til effektive retsmidler

Enhver, hvis rettigheder og friheder efter
denne konvention er blevet krænkede, skal
have adgang til effektive retsmidler heri-
mod for en national myndighed, uanset om
krænkelsen er begået af personer, der
handler i embeds medfør.

Artikel 14

Forbud mod diskriminering

Nydelsen af de i denne konvention aner-
kendte rettigheder og friheder skal sikres
uden forskel på grund af køn, race, farve,
sprog, religion, politisk eller anden over-
bevisning, national eller social oprindelse,
tilhørsforhold til et nationalt mindretal,
formueforhold, fødsel eller ethvert andet
forhold.

Artikel 15

Fravigelse af forpligtelser under offentlige faretilstande

Stk. 1. Under krig eller anden offentlig
faretilstand, der truer nationens eksistens,
kan en høj kontraherende part træffe for-
holdsregler, der fraviger dens forpligtelser
ifølge denne konvention, i det omfang det
er strengt påkrævet af situationen, og for-
udsat at sådanne forholdsregler ikke er
uforenelige med dens andre forpligtelser
ifølge folkeretten.

Stk. 2. Der kan ikke med hjemmel i denne bestemmelse gøres afvigelse fra artikel 2, undtagen ved død som følge af lovlige krigshandlinger, eller fra artiklerne 3, 4, stk. 1, og 7.

Stk. 3. Enhver stat, som benytter sig af denne ret til fravigelse, skal holde Europarådets generalsekretær fuldt underrettet om de forholdsregler, som den har taget, og om grundene dertil. Den skal også underrette Europarådets generalsekretær, når sådanne forholdsregler er ophørt at virke, og konventionens bestemmelser igen er fuldt ud i kraft.

Artikel 16

Indskrænkninger i udlændinges politiske virke

Intet i artiklerne 10, 11 og 14 må anses for at være til hinder for, at de høje kontraherende parter fastsætter indskrænkninger i udlændinges politiske virksomhed.

Artikel 17

Forbud mod misbrug af rettigheder

Intet i denne konvention må fortolkes, som om den medførte ret for nogen stat, gruppe eller person til at indlade sig på nogen virksomhed eller udføre nogen handling, der tilsigter at tilintetgøre nogen af de heri nævnte rettigheder og friheder, eller at begrænse dem i videre omfang, end der er hjemmel for i konventionen.

Artikel 18

Begrænsninger i brug af indskrænkninger i rettigheder

De indskrænkninger, som er tilladt efter denne konvention i de her nævnte rettigheder og friheder, må ikke anvendes i nogen anden hensigt end den, som de er foreskrevet for.

Afsnit II Den Europæiske Menneskerettigheds- domstol

Artikel 19

Oprettelse af Domstolen

For at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, de høje kontraherende parter har påtaget sig ved denne konvention og de dertil knyttede protokoller, skal der oprettes en Menneskerettighedsdomstol i det følgende benævnt "Domstolen". Den skal fungere på permanent basis.

Artikel 20

Dommernes antal

Domstolen skal bestå af et antal dommere, der svarer til antallet af de høje kontraherende parter.

Artikel 21

Kriterier for valg til dommer

Stk. 1. Dommerne skal nyde den højeste moralske anseelse og må enten besidde de

kvalifikationer, der kræves for udnævnelse til høje juridiske embeder, eller være retskyndige af anerkendt sagkundskab.

Stk. 2. Dommerne har sæde i Domstolen som individuelle personer.

Stk. 3. Under deres embedsperiode må dommerne ikke påtage sig noget hverv, som er uforeneligt med deres uafhængighed og upartiskhed eller med kravene til et fuldtidsembede. Alle spørgsmål, der udspringer af anvendelsen af denne bestemmelse, afgøres af Domstolen.

Artikel 22

Valg af dommere

Stk. 1. Dommerne vælges af Den parlamentariske Forsamling med hensyn til hver af de høje kontraherende parter ved flertal på grundlag af en liste over tre kandidater, der er opstillet af den høje kontraherende part.

Stk. 2. Samme fremgangsmåde følges ved supplerung af Domstolen ved tiltrædelse af nye høje kontraherende parter og ved besættelse af pladser, der måtte blive ledige.

Artikel 23

Embedsperiode

Stk. 1. Dommerne vælges for et tidsrum af 6 år. De kan genvælges. For halvdelen af

de dommere, der vælges ved første valg, ophører embedsperioden dog efter 3 år.

Stk. 2. De dommere, hvis embedsperiode ophører efter udløbet af begyndelsesperioden på 3 år, vælges ved lodtrækning, der foretages af Europarådets generalsekretær umiddelbart efter, at de er blevet valgt.

Stk. 3. For i videst muligt omfang at sikre, at embedsperioden for halvdelen af dommerne fornys hvert tredje år, kan Den parlamentariske Forsamling før et forestående valg bestemme, at embedsperioden for en eller flere af dommerne, som skal vælges, skal være en anden end 6 år, dog ikke over 9 år og ikke under 3 år.

Stk. 4. Når det drejer sig om embedsperioden for mere end en dommer, og Den parlamentariske Forsamling anvender bestemmelsen i foregående stykke, skal Europarådets generalsekretær umiddelbart efter valget fordele de enkelte embedsperioder ved lodtrækning.

Stk. 5. En dommer, der vælges i stedet for en dommer, hvis embedsperiode ikke er udløbet, skal beklæde embedet for den resterende del af forgængerens embedsperiode.

Stk. 6. Dommernes embedsperioder udløber, når de fylder 70 år.

Stk. 7. Dommerne skal beklæde embedet, indtil andre er valgt i deres sted. De skal imidlertid fortsætte med at behandle sager, som de allerede har påbegyndt.

Artikel 24*Afskedigelse*

En dommer kan ikke afskediges fra sit embede, medmindre de øvrige dommere med et flertal på to tredjedele beslutter, at han ikke mere opfylder de krævede betingelser.

Artikel 25*Justitskontor og juridiske sekretærer*

Domstolen har et justitskontor, hvis funktioner og organisation bestemmes i Domstolens regler. Domstolen bistås af juridiske sekretærer.

Artikel 26*Domstolen i plenum*

Domstolen i plenum

- a) vælger sin præsident og en eller to vicepræsidenter for et tidsrum af 3 år. De kan genvælges;
- b) opretter kamre, der fungerer for en bestemt periode;
- c) vælger præsidenterne for Domstolens kamre. Disse kan genvælges;
- d) vedtager Domstolens regler; og
- e) vælger en justitssekretær og en eller flere vicejustitssekretærer.

Artikel 27*Komitéer, kamre og Storkammeret*

Stk. 1. Ved behandling af sager, der forelægges Domstolen, nedsætter Domstolen sig i komitéer på 3 dommere, i kamre på 7 dommere, og i et Storkammer på 17 dommere. Domstolens kamre nedsætter komitéer, der fungerer for en bestemt periode.

Stk. 2. Der skal som ex officio medlem af kammeret og Storkammeret sidde den dommer, der er valgt for den stat, der er part i sagen, og hvis der ikke er en sådan dommer, eller han er ude af stand til at sidde som medlem, vælger vedkommende stat en person, der fungerer som dommer.

Stk. 3. Storkammeret omfatter også Domstolens præsident, vicepræsidenter, præsidenterne for kamrene og andre dommere, der er valgt ifølge Domstolens regler. Når en sag appelleres til Storkammeret i medfør af artikel 43, kan ingen dommer fra det kammer, der afsagde dommen, have sæde i Storkammeret, med undtagelse af præsidenten for kammeret og den dommer, der har haft sæde for den stat, der er part i sagen.

Artikel 28*Komitéers afvisning af klager*

En komité kan ved enstemmighed beslutte at afvise en klage eller slette en klage fra listen over anmeldte klager, som er indbragt i medfør af artikel 34, hvis en sådan beslutning kan træffes uden yderligere behandling. En sådan beslutning er endelig.

Artikel 29

Kamres beslutninger om klagers antagelse til behandling og stillingtagen til klagens grundlag

Stk. 1. Hvis der ikke tages beslutning i medfør af artikel 28, tager et kammer beslutning om, hvorvidt individuelle klager, der indbringes i henhold til artikel 34, skal antages til behandling og tager stilling til klagens grundlag.

Stk. 2. Et kammer tager beslutning om, hvorvidt mellemstatslige klager, der indbringes i henhold til artikel 33, skal antages til behandling, og tager stilling til klagens grundlag.

Stk. 3. Beslutningen om sagens antagelse til behandling tages separat, medmindre Domstolen i særlige tilfælde træffer anden beslutning.

Artikel 30

Afgivelse af jurisdiktion til Storkammeret

Hvis der i en sag, der verserer i et kammer, opstår et væsentligt spørgsmål, der berører fortolkningen af konventionen eller de dertil knyttede protokoller, eller hvis løsningen af et spørgsmål i kammeret kan få et resultat, der er uforeneligt med en dom, der tidligere er afsagt af Domstolen, kan kammeret på ethvert tidspunkt, før den afsiger sin dom, afgive sin jurisdiktion til Storkammeret, medmindre en af sagens parter rejser indsigelse herimod.

Artikel 31

Storkammerets beføjelser

Storkammeret

- a) afgør klager, der indgives enten i medfør af artikel 33 eller artikel 34, når et kammer har afgivet sin jurisdiktion i medfør af artikel 30, eller hvis sagen er blevet henvist til det i medfør af artikel 43, og
- b) behandler anmodninger om rådgivende udtalelser, der er forelagt i medfør af artikel 47.

Artikel 32

Domstolens kompetence

Stk. 1. Domstolens kompetence udstrækker sig til alle sager vedrørende fortolkningen og anvendelsen af denne konvention og de dertil knyttede protokoller, som indbringes for den i medfør af artikel 33, 34 og 47.

Stk. 2. Domstolen afgør selv tvistigheder med hensyn til sin kompetence.

Artikel 33

Mellemstatslige sager

Enhver af de høje kontraherende parter kan indbringe ethvert påstået brud på konventionens og de dertil knyttede protokollers bestemmelser foretaget af en anden høj kontraherende part.

Artikel 34

Individuelle klager

Domstolen kan modtage klager fra enhver person, enhver ikke-statslig organisation eller gruppe af enkeltpersoner, der hævder at være blevet krænkede af en af de høje kontraherende parter i de rettigheder, der er anerkendt ved denne konvention eller de dertil knyttede protokoller. De høje kontraherende parter forpligter sig til ikke på nogen måde at lægge hindringer i vejen for den effektive udøvelse af denne ret.

Artikel 35

Kriterier for antagelse til behandling i realiteten

Stk. 1. Domstolen må kun optage sagen til behandling, når alle nationale retsmidler er blevet udtømt i overensstemmelse med de af folkeretten almindeligt anerkendte regler, og inden for et tidsrum af 6 måneder fra den dato, den endelige afgørelse blev truffet.

Stk. 2. Domstolen må ikke behandle nogen individuel klage efter artikel 34, som

- a) er anonym, eller
- b) i det væsentlige er identisk med en sag, der allerede er blevet undersøgt af Domstolen eller allerede har været underkastet anden form for international undersøgelse eller afgørelse, og som ikke indeholder nye oplysninger af betydning.

Stk. 3. Domstolen skal afvise en klage, der forelægges den i henhold til artikel 34, når

den anser den for uforenelig med bestemmelserne i nærværende konvention eller de dertil knyttede protokoller, for åbenbart ugrundet eller for at være misbrug af klageadgangen.

Stk. 4. Domstolen skal afvise enhver klage, som den anser for uforenelig med denne artikel. Den kan gøre dette på ethvert trin i proceduren.

Artikel 36

Tredjeparts intervention

Stk. 1. I alle sager, der er forelagt et kammer eller Storkammeret, har en høj kontraherende part, som har en af sine statsborgere som klager, ret til at afgive skriftlige bemærkninger og til at deltage i høringer.

Stk. 2. Domstolens præsident kan, af hensyn til en retfærdig rettergang, opfordre enhver høj kontraherende part, som ikke er part i sagen, eller enhver impliceret person, som ikke er klageren, til at afgive skriftlige bemærkninger eller til at deltage i høringer.

Artikel 37

Sletning af klager fra listen

Stk. 1. Domstolen kan på ethvert tidspunkt i sagsbehandlingen beslutte at slette en klage af sagslisten, såfremt det på baggrund af omstændighederne findes, at

- a) klageren ikke har til hensigt at forfølge sin klage, eller
- b) sagen er blevet løst, eller

- c) det i øvrigt efter Domstolens opfattelse ikke længere er begrundet at fortsætte behandlingen af klagen.

Domstolen skal dog fortsætte behandlingen af en klage, hvis respekten for menneskerettighederne som defineret i konventionen og de dertil knyttede protokoller tilsiger det.

Stk. 2. Domstolen kan beslutte at genoptage en klage på sin sagssliste, hvis den mener, at omstændighederne berettiger en sådan fremgangsmåde.

Artikel 38

Behandling af sagen og proceduren ved forlig

Stk. 1. Hvis Domstolen antager en sag til realitetsbehandling, skal den

- a) fortsætte behandlingen af klagen sammen med parternes repræsentanter og om nødvendigt foranstalte en undersøgelse, til hvis effektive gennemførelse vedkommende stater skal stille alle nødvendige midler til rådighed,
- b) stille sig til rådighed for vedkommende parter med det formål at opnå et forlig på grundlag af respekt for menneskerettighederne som defineret i konventionen og de dertil knyttede protokoller.

Stk. 2. Proceduren i henhold til stykke 1.b er fortrolig.

Artikel 39

Opnåelse af forlig

Hvis der opnås et forlig, skal Domstolen slette sagen af sin sagssliste ved en afgørelse, som indskrænker sig til en kort konstatering af kendsgerningerne og den løsning, der er opnået.

Artikel 40

Offentlige høringer og adgang til dokumenter

Stk. 1. Høringer er offentlige, medmindre Domstolen i særlige tilfælde bestemmer andet.

Stk. 2. Dokumenter, der deponeres hos justitssekretæren, skal være tilgængelige for offentligheden, medmindre Domstolens præsident træffer anden beslutning.

Artikel 41

Passende erstatning

Hvis Domstolen finder, at der er sket en krænkelse af konventionen eller de dertil knyttede protokoller, og hvis vedkommende høje kontraherende parts interne ret kun tillader delvis skadesløsholdelse, skal Domstolen om nødvendigt tilkende den forurettede part passende erstatning.

Artikel 42*Domme afsagt af kamre*

Domme afsagt af kamre bliver endelige i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 44, stk. 2.

Artikel 43*Henvisning til Storkammeret*

Stk. 1. Indenfor en periode på 3 måneder fra datoen for den dom, der er afsagt af et kammer, kan enhver part i sagen undtagelsesvis anmode om, at sagen henvises til Storkammeret.

Stk. 2. Et udvalg på 5 af Storkammerets dommere skal godkende anmodningen, hvis sagen rejser et væsentligt spørgsmål, der berører fortolkningen eller anvendelsen af konventionen eller de dertil knyttede protokoller, eller et væsentligt emne af generel vigtighed.

Stk. 3. Hvis udvalget godkender anmodningen, skal Storkammeret afgøre sagen ved afsigelse af en dom.

Artikel 44*Endelige domme*

Stk. 1. En dom afsagt af Storkammeret er endelig.

Stk. 2. En dom afsagt af et kammer bliver endelig

- a) hvis parterne erklærer, at de ikke vil anmode om, at sagen henvises til Storkammeret, eller
- b) 3 måneder efter datoen for dommen, hvis der ikke er anmodet om henvisning af sagen til Storkammeret, eller
- c) hvis Storkammerets udvalg afviser anmodningen om henvisning i henhold til artikel 43.

Stk. 3. Den endelige dom skal offentliggøres.

Artikel 45*Begrundelser for domme og afgørelser*

Stk. 1. Både domme og afgørelser om, hvorvidt klager kan antages til behandling eller ej, skal ledsages af grunde.

Stk. 2. Hvis en dom helt eller delvis ikke giver udtryk for dommernes enstemmige mening, er enhver dommer berettiget til at afgive særskilt votum.

Artikel 46*Dømmes bindende kraft og fuldbyrdelse*

Stk. 1. De høje kontraherende parter forpligter sig til at rette sig efter Domstolens endelige afgørelse i enhver sag, som de er parter i.

Stk. 2. Domstolens endelige afgørelse oversendes til Ministerkomitéen, der skal overvåge dens fuldbyrdelse.

Artikel 47

Rådgivende udtalelser

Stk. 1. På Ministerkomitéens anmodning kan Domstolen afgive rådgivende udtalelser om juridiske spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionen og de til denne knyttede protokoller.

Stk. 2. Sådanne udtalelser kan ikke vedrøre noget spørgsmål om indholdet eller rækkevidden af de rettigheder og friheder, som fastsættes i konventionens afsnit I og i de til konventionen knyttede protokoller, og heller ikke andre spørgsmål, som Domstolen eller Ministerkomitéen måtte skulle tage stilling til som følge af et i henhold til konventionen iværksat retsskridt.

Stk. 3. Ministerkomitéens beslutning om at anmode Domstolen om en rådgivende udtalelse kræver et flertal af de repræsentanter, som har ret til at sidde i komitéen.

Artikel 48

Domstolens rådgivende kompetence

Domstolen afgør, om en anmodning fra Ministerkomitéen om en rådgivende udtalelse falder ind under dens kompetence, således som denne er fastlagt i artikel 47.

Artikel 49

Begrundelse for rådgivende udtalelser

Stk. 1. Domstolens rådgivende udtalelser skal ledsages af grunde.

Stk. 2. Såfremt den rådgivende udtalelse helt eller delvis ikke giver udtryk for dommernes enstemmige mening, er enhver af dommerne berettiget til at afgive særskilt votum.

Stk. 3. Domstolens rådgivende udtalelser oversendes til Ministerkomitéen.

Artikel 50

Domstolens udgifter

Udgifterne til Domstolen udredes af Europarådet.

Artikel 51

Dommernes privilegier og immuniteter

Dommerne har under udøvelsen af deres hverv ret til de privilegier og immuniteter, der omhandles i artikel 40 i Europarådets statut og i de overenskomster, der er indgået i henhold hertil.

AFSNIT III

Forskellige bestemmelser

Artikel 52

Anmodning om oplysninger fra generalsekretæren

På anmodning af Europarådets generalsekretær skal enhver af de høje kontraherende parter give nærmere oplysning om, hvorledes den pågældende stats interne lovgivning sikrer den effektive gennemførelse af bestemmelserne i denne konvention.

Artikel 53*Sikring af eksisterende menneskerettigheder*

Ingen bestemmelse i denne konvention må fortolkes som en begrænsning i eller afvigelse fra nogen af de menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, som måtte være tilsikret i henhold til en høj kontraherende parts lovgivning eller i henhold til anden overenskomst, den er part i.

Artikel 54*Ministerkomitéens beføjelser*

Ingen bestemmelse i denne konvention skal begrænse de beføjelser, der er tillagt Ministerkomitéen ved Europarådets statut.

Artikel 55*Udelukkelse af andre midler til afgørelse af tvister*

Bortset fra særlig aftale giver de høje kontraherende parter afkald på at påberåbe sig traktater, overenskomster eller deklarerationer, der består mellem dem, til i form af en klage at forelægge en tvist om fortolkning eller anvendelse af denne konvention til afgørelse på anden måde end fastsat i denne konvention.

Artikel 56*Anvendelsesområder*

Stk. 1. Enhver stat kan ved sin ratifikation eller når som helst derefter ved en notifikation til Europarådets generalsekretær

erklære, at denne konvention skal, under forbehold af denne artikels stk. 4, udstrækkes til alle eller nogle af de områder, for hvis internationale forbindelser den er ansvarlig.

Stk. 2. Konventionen skal udstrækkes til det område eller de områder, der nævnes i notifikationen, fra den 30. dag efter, at Europarådets generalsekretær har modtaget denne notifikation.

Stk. 3. Bestemmelserne i denne konvention skal imidlertid i sådanne områder anvendes med skyldig hensyntagen til de stedlige vilkår.

Stk. 4. Enhver stat, der har afgivet en erklæring i overensstemmelse med denne artikels stk. 1, kan når som helst derefter på et eller flere af de områders vegne, som notifikationen omfatter, erklære, at den anerkender Domstolens kompetence til at modtage klager fra personer, ikke-statslige organisationer eller grupper af enkeltpersoner som fastsat i konventionens artikel 34.

Artikel 57*Forbehold*

Stk. 1. Enhver stat kan ved undertegnelsen af denne konvention eller ved deponeringen af ratifikationsinstrumentet tage forbehold med hensyn til enhver særskilt bestemmelse i konventionen, i det omfang en lov, som på det tidspunkt er i kraft på dens område, ikke er i overensstemmelse med bestemmelsen. Forbehold af generel karakter er ikke tilladt i henhold til denne artikel.

Stk. 2. Ethvert forbehold, der tages i henhold til denne artikel, skal indeholde en kort redegørelse for den pågældende lov.

Artikel 58

Opsigelse

Stk. 1. En høj kontraherende part kan ikke opsigte denne konvention før udløbet af 5 år fra den dato, da den trådte i kraft for dens vedkommende, og efter et varsel på 6 måneder, der meddeles Europarådets generalsekretær, der skal underrette de andre høje kontraherende parter.

Stk. 2. En sådan opsigelse har ikke til virkning, at den pågældende høje kontraherende part frigøres fra sine forpligtelser ifølge denne konvention med hensyn til nogen handling, som kan udgøre en overtrædelse af denne konvention, og som er udført før den dato, da opsigelsen fik virkning.

Stk. 3. På samme vilkår skal enhver høj kontraherende part, der ophører med at være medlem af Europarådet, ophøre med at være part i denne konvention.

Stk. 4. Under iagttagelse af bestemmel-

serne i stk. 1-3 kan konventionen opsiges med hensyn til ethvert område, for hvilket den i medfør af artikel 56 er blevet erklæret anvendelig.

Artikel 59

Undertegnelse og ratifikation

Stk. 1. Denne konvention er åben for undertegnelse af Europarådets medlemmer. Den skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenterne deponeres hos Europarådets generalsekretær.

Stk. 2. Denne konvention træder i kraft, når ti ratifikationsinstrumenter er blevet deponeret.

Stk. 3. For så vidt angår en signatarmagt, der senere ratificerer konventionen, træder denne i kraft den dag, ratifikationsinstrumentet deponeres.

Stk. 4. Europarådets generalsekretær skal give alle medlemmerne af Europarådet meddelelse om konventionens ikrafttræden, om navnene på de høje kontraherende parter, der har ratificeret den, og om deponering af alle ratifikationsinstrumenter, som senere foretages.

1. Tillægsprotokol af 20. marts 1952.

Præambel (udeladt her).

Artikel 1

Beskyttelse af ejendom

Enhver fysisk eller juridisk person har ret til respekt for sin ejendom. Ingen må berøves sin ejendom undtagen i samfundets interesse og i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat ved lov og følger af folkerettens almindelige principper.

Foranstående bestemmelser skal imidlertid ikke på nogen måde begrænse statens ret til at håndhæve sådanne love, som den anser for nødvendige for at overvåge, at ejendomsretten udøves i overensstemmelse med almenhedens interesse, eller for at sikre betaling af skatter, andre afgifter og bøder.

Artikel 2

Ret til uddannelse

Ingen må nægtes retten til uddannelse. Ved udøvelsen af de funktioner, som staten påtager sig i henseende til uddannelse og undervisning, skal den respektere forældrenes ret til at sikre sig, at sådan uddannelse og undervisning sker i overensstemmelse med deres egen religiøse og filosofiske overbevisning.

Artikel 3

Ret til frie valg

De Høje kontraherende Parter forpligter sig til at lade afholde frie, hemmelige valg

med passende mellemrum under forhold, som sikrer folkets frie meningstilkendegivelse ved valget af medlemmer til den lovgivende forsamling.

Artikel 4

Anvendelsesområder

Enhver af de høje kontraherende parter kan ved undertegnelsen eller ratifikation eller når som helst derefter over for Europarådets generalsekretær afgive en erklæring om, i hvilket omfang den forpligter sig til at udstrække bestemmelserne i denne protokol til områder, for hvis internationale forbindelser den er ansvarlig.

Enhver af de høje kontraherende parter, som har afgivet en erklæring i medfør af foranstående stykke, kan fra tid til anden afgive en yderligere erklæring, hvorved den modificerer en hvilken som helst tidligere erklæring eller lader denne protokols bestemmelser ophøre med at have gyldighed for et hvilket som helst område.

En erklæring afgivet i overensstemmelse med denne artikel skal anses for afgivet i overensstemmelse med konventionens artikel 56, stk. 1.

Artikel 5

Forhold til konventionen

De høje kontraherende parter betragter denne protokols artikler 1, 2, 3 og 4 som et tillæg til konventionen, og alle konventio-

nens bestemmelser skal derfor også have gyldighed i forhold til disse artikler.

Artikel 6

(Undertegnelse og ratifikation, udeladt her).

Protokol nr. 4 af 16. september 1963.

Præambel (udeladt her).

Artikel 1

Forbud mod frihedsberøvelse på grund af gæld

Ingen må berøves sin frihed alene på grund af manglende evne til at opfylde en kontraktlig forpligtelse.

Artikel 2

Frihed til valg af opholdssted

Stk. 1. Enhver, der lovligt befinder sig på en stats område, skal inden for dette have ret til at færdes frit og til frit at vælge sit opholdssted.

Stk. 2. Enhver har frihed til at forlade et hvilket som helst land, herunder sit eget.

Stk. 3. Udøvelsen af disse rettigheder skal ikke være underkastet andre begrænsninger end sådanne, som er i overensstemmelse med loven, og som er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden, for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Stk. 4. De i stk. 1 nævnte rettigheder kan endvidere inden for særlige områder underkastes restriktioner, som er indført ved lov, og som i et demokratisk samfund tjener almenvellet.

Artikel 3

Forbud mod udvisning af egne statsborgere

Stk. 1. Ingen kan hverken ved individuelle eller ved kollektive foranstaltninger udvises af et territorium tilhørende den stat, i hvilken han er statsborger.

Stk. 2. Ingen kan berøves retten til indrejse i den stat, i hvilken han er statsborger.

Artikel 4

Forbud mod kollektiv udvisning af udlændinge

Kollektiv udvisning af udlændinge er forbudt.

Artikel 5

Anvendelsesområde

Stk. 1. Enhver af de høje kontraherende parter kan ved undertegnelse eller ratifikation af denne protokol eller når som helst derefter til Europarådets generalsekretær afgive en erklæring om, i hvilket omfang den forpligter sig til at anvende denne protokols bestemmelser inden for de af den pågældende stat angivne territorier, hvis internationale forbindelser den er ansvarlig for.

Stk. 2. Enhver af de høje kontraherende parter, der har afgivet en erklæring i henhold til foregående stk., kan fra tid til an-

den afgive en yderligere erklæring, hvorved betingelserne i en tidligere erklæring ændres, eller anvendelsen af protokollens bestemmelser bringes til ophør for ethvert territoriums vedkommende.

Stk. 3. En erklæring, der er afgivet i overensstemmelse med denne artikel, skal betragtes som afgivet i overensstemmelse med konventionens artikel 56, stk. 1.

Stk. 4. En stats territorium, hvorpå denne protokol finder anvendelse i henhold til ratifikation eller godkendelse, og ethvert territorium, hvorpå denne protokol finder anvendelse i henhold til statens erklæring efter denne artikel, skal betragtes som forskellige territorier for så vidt angår de i artikel 2 og 3 i denne protokol indeholdte henvisninger til en stats territorium.

Stk. 5. Enhver stat, der har afgivet en erklæring i overensstemmelse med denne artikels stk. 1 eller 2, kan når som helst

derefter på et eller flere af de områders vegne, som erklæringen omfatter, erklære, at den anerkender Domstolens kompetence til at modtage klager fra personer, ikke-statslige organisationer eller grupper af enkeltpersoner som fastsat i konventionens artikel 34 vedrørende alle eller nogen af artiklerne 1 til 4 i denne protokol.

Artikel 6

Forhold til konventionen

Stk. 1. De høje kontraherende parter betragter bestemmelserne i protokollens artikler 1-5 som tillægsartikler til konventionen, og alle konventionens bestemmelser skal anvendes i overensstemmelse hermed.

Artikel 7

(Undertegnelse og ratifikation, udeladt her).

Protokol nr. 6 af 28. april 1983 vedrørende afskaffelsen af dødsstraf.

Præambel (udeladt her).

Artikel 1

Afskaffelse af dødsstraf

Dødsstraffen skal afskaffes. Ingen må idømmes en sådan straf eller henrettes.

Artikel 2

Dødsstraf i krigstid

En stat kan i sin lovgivning foreskrive dødsstraf for handlinger, der er begået i krigstid eller under overhængende fare for krig; en sådan straf må kun anvendes i de tilfælde, der er fastsat i loven og i overensstemmelse med dens bestemmelser. Staten skal give Europarådets generalsekretær meddelelse om de relevante bestemmelser i den pågældende lov.

Artikel 3

Forbud mod fravigelser

Der kan ikke foretages fravigelser fra bestemmelserne i denne protokol i henhold til konventionens artikel 15.

Artikel 4

Forbud mod forbehold

Der kan ikke tages forbehold i henhold til konventionens artikel 57 over for bestemmelserne i denne protokol.

Artikel 5

Anvendelsesområde

Stk. 1. Enhver stat kan ved undertegnelsen eller ved deponeringen af sit ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument angive, på hvilket territorium eller hvilke territorier denne protokol finder anvendelse.

Stk. 2. Enhver stat kan på et hvilket som helst senere tidspunkt ved en erklæring til Europarådets generalsekretær udstrække anvendelsen af denne protokol til ethvert andet territorium angivet i erklæringen. For et sådant territorium træder protokollen i kraft på den første dag i måneden efter, at generalsekretæren har modtaget erklæringen.

Stk. 3. Enhver erklæring, der er afgivet i henhold til de to foranstående stykker, kan, for så vidt angår ethvert territorium, der er angivet i erklæringen, tilbagekaldes ved en meddelelse til generalsekretæren. Tilbagekaldelsen gælder fra den første dag i måneden efter, at generalsekretæren har modtaget meddelelsen.

Artikel 6

Forhold til konventionen

Deltagerstaterne betragter bestemmelserne i protokollens artikler 1-5 som tillægsartikler til konventionen, og alle konventi-

onens bestemmelser skal anvendes i overensstemmelse hermed.

Artikel 7-9

(Undertegnelse, ratifikation, ikrafttræden og deponering, udeladt her).

Protokol nr. 7 af 22. november 1984.

Præambel (udeladt her).

Artikel 1

Proceduremæssig sikring vedrørende udvisning af udlændinge

Stk. 1. En udlænding, der lovligt er bosiddende på en stats territorium, kan ikke udvises derfra, medmindre dette sker i medfør af en beslutning truffet i overensstemmelse med loven, og den pågældende skal have adgang til:

- a) at fremføre de grunde, der taler mod udvisningen,
- b) at få sagen prøvet på ny, og
- c) med henblik herpå at være repræsenteret over for den kompetente myndighed eller en person eller personer udpeget af denne myndighed.

Stk. 2. En udlænding kan udvises inden udøvelsen af de i stk. 1, litra a-c nævnte rettigheder, når dette er nødvendigt af hensyn til den offentlige orden eller begrundet i hensynet til den nationale sikkerhed.

Artikel 2

Ret til appel i straffesager

Stk. 1. Enhver, der af en domstol er dømt for en strafbar lovovertrædelse, har ret til at få skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen prøvet ved en højere domstol. Udøvelsen af denne ret, herunder de betingelser hvorunder denne kan udøves, fastsættes ved lov.

Stk. 2. Der kan gøres undtagelse fra denne ret med hensyn til lovovertrædelser af

mindre alvorlig art, således som fastsat ved lov, eller i tilfælde, hvor en person i første instans er blevet stillet for den højeste domstol eller er blevet domfældt efter anke af en frifindende dom.

Artikel 3

Erstatning ved fejlagtig domfældelse

Når en person ved endelig dom er blevet dømt for et strafbart forhold, og når domfældelsen senere er blevet omstødt eller personen benådet som følge af, at en ny eller nyopdaget kendsgerning på afgørende måde viser, at domfældelsen var fejlagtig, skal personen, der er blevet straffet som følge af domfældelsen, have erstatning i overensstemmelse med loven eller vedkommende stats praksis, medmindre det godtgøres, at det helt eller delvis kan tilskrives ham, at den ukendte omstændighed ikke kom for dagen i rette tid.

Artikel 4

Ret til ikke at blive retsfulgt eller straffet to gange

Stk. 1. Under én og samme stats jurisdiktion skal ingen i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken han allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i overensstemmelse med denne stats lovgivning og strafferetspleje.

Stk. 2. Bestemmelserne i foregående stykke

forhindrer ikke genoptagelse af sagen i overensstemmelse med vedkommende stats lovgivning og strafferetspleje, såfremt der foreligger bevis for nye eller nyopdagede kendsgerninger, eller såfremt der i den tidligere rettergang er begået en grundlæggende fejl, som kunne påvirke sagens udfald.

Stk. 3. Der kan ikke ske fravigelse fra denne artikel i medfør af artikel 15 i konventionen.

Artikel 5

Ægtefællers lige rettigheder

I privatretlig henseende skal ægtefæller, i deres indbyrdes forhold og i forholdet til deres børn, nyde lige rettigheder og pligter med hensyn til indgåelse af ægteskab, under ægteskab og i tilfælde af dets opløsning. Denne artikel forhindrer ikke staterne i at tage sådanne forholdsregler, der er nødvendige af hensyn til børnenes interesser.

Artikel 6

Anvendelsesområde

Stk. 1. Enhver stat kan på tidspunktet for undertegnelse eller deponering af sit ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument nærmere angive, for hvilket område eller hvilke områder denne protokol skal gælde, og angive i hvilken udstrækning den forpligter sig til, at bestemmelserne i denne protokol skal finde anvendelse på dette område eller disse områder.

Stk. 2. Enhver stat kan til enhver tid efter-

følgende ved erklæring til Europarådets generalsekretær udvide anvendelsen af denne protokol til ethvert andet område, der er nærmere angivet i erklæringen. For et sådant område træder protokollen i kraft på førstedagen i den måned, der følger efter en periode på to måneder efter datoen for generalsekretærens modtagelse af en sådan erklæring.

Stk. 3. Enhver erklæring afgivet i henhold til de to foregående stykker kan for et hvilket som helst område angivet i en sådan erklæring tilbagekaldes eller begrænses ved en notifikation stilet til generalsekretæren. Tilbagekaldelsen eller begrænsningen får virkning på førstedagen i den måned, der følger efter en periode på to måneder efter datoen for generalsekretærens modtagelse af en sådan notifikation.

Stk. 4. En erklæring afgivet i overensstemmelse med denne artikel skal anses for afgivet i overensstemmelse med artikel 56, stk. 1, i konventionen.

Stk. 5. Enhver stats territorium hvorpå denne protokol i medfør af statens ratifikation, accept eller godkendelse finder anvendelse, og ethvert område, hvorpå protokollen finder anvendelse i medfør af statens erklæring i henhold til denne artikel, kan betragtes som forskellige territorier i relation til henvisningen i artikel 1 til en stats territorium.

Stk. 6. Enhver stat, der har afgivet en erklæring i overensstemmelse med denne artikels stk. 1 eller 2, kan når som helst derefter på et eller flere af de områders vegne, som erklæringen omfatter, erklære, at den anerkender Domstolens kompe-

tence til at modtage klager fra personer, ikke-statslige organisationer eller grupper af enkeltpersoner som fastsat i konventionens artikel 34 vedrørende artiklerne 1 til 5 i denne protokol.

Artikel 7

Forhold til konventionen

Stk. 1. I forholdet mellem deltagende stater

skal bestemmelserne i protokollens artikel 1-6 anses som tillægsartikler til konventionen, og alle konventionens bestemmelser skal finde anvendelse i overensstemmelse hermed.

Artikel 8-10

(Undertegnelse, ratifikation, ikrafttræden og deponering, udeladt her).

Bilag 2**Lov nr. 940 af 20. december 1999 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner**

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2. Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen.

Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3. Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor, yde retshjælp, selv om betingelserne i § 2, stk. 1, ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

§ 4. Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af

- 1) rimelige udgifter til advokat og
- 2) øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 5. Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anord-

ning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsi-ger.³²

Givet på Christiansborg Slot, den 20. december 1999

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/Frank Jensen

32. Det bemærkes, at loven er sat i kraft for Grønland, jf. denne klagevejlednings afsnit 10 og note 28, der henviser til anordning nr. 947 af 19. oktober 2000 om ikrafttræden for Grønland af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

